

REGEL TIJDIG JE DIGITALE ERFENIS

In Nederland maakt 96 procent van de bevolking gebruik van internet en heeft bijna iedereen een mobiele telefoon. Maar als iemand overlijdt, hoe kom je dan bij die gegevens?

Hoe ga je om met onbekende gebruikersnamen en wachtwoorden van overledenen, noodzakelijk voor de afwikkeling van zaken of toegang tot gegevens 'in de cloud'? Hoe voorkom je identiteitsfraude als iemand is overleden? Dit soort vragen bracht forensisch IT-specialist Sander van der Meer ertoe om www.digitalenazorg.nl op te richten. Zijn bedrijf kan helpen om dierbare data inzichtelijk te maken en helpt ook bij de afwikkeling van de administratie én digitale nalatenschap na een overlijden. PC-Active ging naar zijn werkplek, letterlijk 'in de cloud': Iron Mountain, het meest groene datacenter van Europa in Haarlem.

BEVEILIGD OF BESCHADIGD

Digitale Nazorg kan de computer, laptop, telefoon, tablet, foto- of videocamera en zelfs het navigatiesysteem van overledenen toegankelijk maken, vaak ook wanneer apparatuur beschadigd is en dierbare gegevens niet meer benaderbaar zijn. Denk aan voicemailberichten, foto- en videobestanden, contactpersonen, e-mailberichten en in- of uitgaande SMS- en chatberichten. Maar ook (agenda)afspraken en (kopieën van) online diensten en cloudopslag. Van der Meer: "Indien gewenst maken wij een uitgebreide rapportage van lokale gegevens (waaronder soms ook gewiste data), maar van ook wie er wanneer met wie heeft gebeld, chatgesprekken, (datum en tijd van) geïnstalleerde apps, bezochte websites, zoekargumenten et cetera. Een tip: vermoed je belangrijke data? Zet het apparaat niet terug naar de fabrieksinstellingen, anders is alles gewist!"

DIGITALISEREN

Digitale Nazorg kan alles digitaliseren vanaf cassettebandjes, tapes, foto's, dia's, videobanden of (super-)8, 16 en 35 mm film. "De echtgenote van een overleden man van 87 jaar overhandigde ons oude floppy's. We hebben voor dit doel een oude computer in elkaar gezet met een 5¼ inch floppy drive. Op de floppy's stonden bestanden in WordPerfect 5.1 die we hebben veiliggesteld. Een andere keer kregen we een defecte usb-stick met de opname van een uitvaartdienst, daar hebben we beeld en geluid vanaf kunnen halen. Het digitaliseren van 5¼ inch floppy's doen we gratis. We zijn geen filantropische instelling, maar willen het voor iedereen bereikbaar en betaalbaar maken. Natuurlijk kom je ook zaken tegen die mensen liever niet hadden willen weten, maar wij doen geen morele selectie." Digitale Nazorg helpt ook na zelfdoding. "Dat is geen strafbaar feit en dus volgt geen politie-onderzoek. Maar nabestaanden zitten in die gevallen, minimaal vijf per dag in Nederland, met veel vragen. Ook voor dit soort onderzoeken kan men ons inschakelen."

MH17

Met geavanceerde technieken en hightech apparatuur kan Digitale Nazorg zeer specialistische datarecovery uitvoeren aan apparatuur die fysiek defect is, bijvoorbeeld door val-, breuk- en waterschade. Van der Meer: "Er zijn diverse (betaalde) programma's die dit ook beloven en het soms ook deels doen, maar bij ons hoeft je niet te investeren in obscure software waarvan je vooraf niet weet wat het doet en of het werkt. Van nabestaanden

van de MH17-ramp kregen we een fotocamera die van 10 km naar beneden was gevallen, met een micro-sd-kaartje erin. Die hebben we uit elkaar gehaald en er draadjes op gesoldeerd, dunner dan een menselijke haar. Deze *micro wires* (0,05 mm doorsnede) maken contact met bijvoorbeeld de 8-bit parallelle communicatie interface van de eMMC-geheugenchip. Via ISP is het mogelijk om een volledige datadump van deze geheugens te maken zonder deze te verwijderen (chip-off) of het apparaat te vernietigen. Zo hebben we alle foto's en filmpjes kunnen terughalen."

[ON]ZICHTBAAR OP INTERNET

Vind je het als nabestaande niet prettig dat er na een overlijden informatie over jouw dierbare op het internet blijft staan? Digitale Nazorg kan deze informatie in kaart brengen en helpen bij het (laten) verwijderen ervan of zoveel mogelijk onzichtbaar maken, zodat 'minder leuke berichten en filmpjes' pas op pagina 50 of 60 in Google opduiken. Een pijnlijke waarschuwing geeft Van der Meer voor accounts op relatiesites die doorlopen na overlijden. "Soms volgt als je een half jaar niet actief was een mailtje: 'we hebben je gemist en hebben een leuke match voor je'. En andere leden op die site reageren nog steeds op jouw profielfoto, al krijgen ze geen reactie terug. Dan moeten nabestaanden wel van zo'n account afweten, maar dat lukt niet als ze niet in jouw telefoon kunnen komen of de gebruikersnaam niet kennen."

OPEN SOURCE INTELLIGENCE

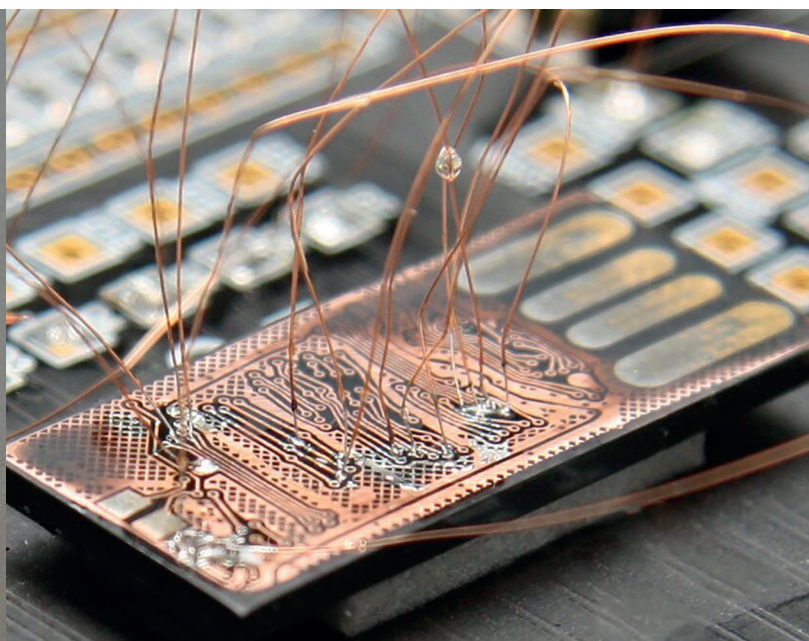
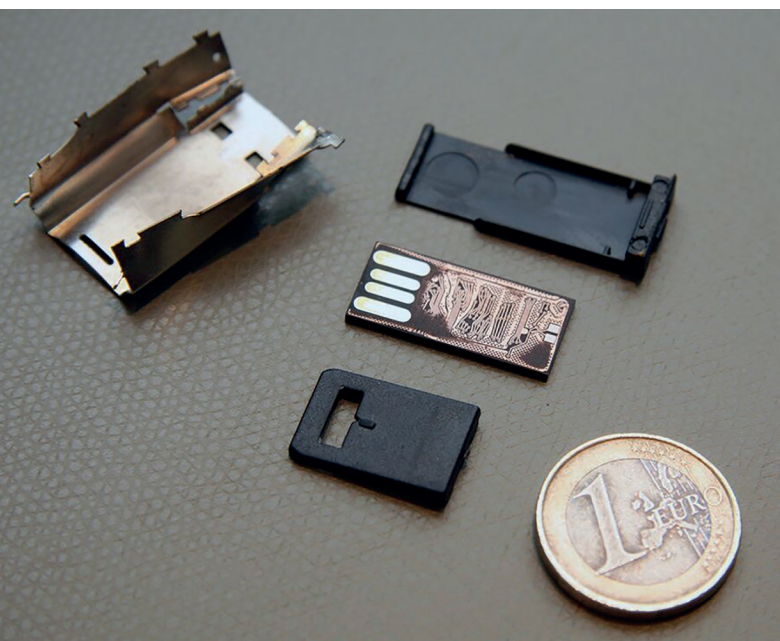
Open Source Intelligence (OSINT) helpt Digitale Nazorg om van overledenen in kaart te brengen waar zij zich op het internet hebben begeven en welke berichten, foto's en video's of recensies zij daar hebben geplaatst. Bijvoorbeeld informatie op social media-accounts, forums en websites, maar ook foto's, video's en informatie over de overledene. "OSINT gebruikt openbare bronnen, technieken en software en geen commerciële pakketten, er is meer dan Google", stelt Van der Meer. "We krijgen ook verzoeken van genealogie-verenigingen om iets meer over iemand te vinden. Soms is er uit die periode niets gedigitaliseerd, zodat je daar niet op kunt zoeken. Daarom is het goed

om analoge bestanden zoals films of foto's te digitaliseren, dat voedt op zijn beurt genealogische bronnen."

I-FINISH

Online accounts zijn niet overdraagbaar, ze worden na een overlijden niet automatisch eigendom van de erfgenaam. "Een nabestaande mag er dus niet zomaar in, ook al zou je de wachtwoorden weten. De accounts zijn eigendom van bijvoorbeeld Google of Apple en blijven bestaan nadat iemand is overleden. Daarom zijn wij begonnen met een 'opzegdienst' voor elk abonnement, lidmaatschap of (online) account. Met www.i-finish.nl geven we informatie over hoe dat moet of nemen we dat uit handen. Met onze handige opzegmodule kun je van steeds meer bedrijven snel en makkelijk vinden hoe abonnementen, ►

lidmaatschappen en accounts kunnen worden beëindigd. Het gebruik van deze door ons gecontroleerde informatie is gratis en ook handig als je zelf een eigen abonnement wilt opzeggen en niet weet hoe dat kan.” Een leuke tip is om via i-Finish WhatsApp-chats vast te leggen in een gratis e-book in PDF, met het uiterlijk zoals te zien is op je telefoon inclusief datum, tijd, namen, emoticons en foto's (behalve filmpjes uiteraard). Een gedrukt exemplaar is, tegen betaling, ook mogelijk. Hierbij hoeft geen overlijden in het spel te zijn, je kunt ook je eigen vakantie-chat vastleggen.

OPPASSEN MET OPZEGGEN

Ondanks het gemak van i-Finish raadt Van der Meer aan niet te voortvarend te zijn met het

opzeggen van accounts en abonnementen van overledenen, anders loop je het risico dat je niet meer bij cruciale persoonlijke data komt.

‘Het gaat vooral om bewustwording’

“Bij tweestapsverificatie wordt bij een toegangspoging uit veiligheidsoverwegingen een extra SMS-code gestuurd. Dan moet voor dat apparaat nog wel een abonnement lopen, anders komt die code nooit aan. Vandaar mijn advies om zeker een half jaar te wachten met het opzeggen van telefoon- en internetabonnementen, maar ook bijvoorbeeld accounts voor Apple, Microsoft, Google of andere cloud-opslag. Ook al kost dat een paar tientjes in de maand. Wij kunnen bijvoorbeeld nog de voicemail veiligstellen, als het telefoonabonnement is opgezegd, kom je daar niet meer bij.”

VINGERAFDRUKKEN EN GEZICHTSHERKENNING

Hoe gaat Digitale Nazorg om met moderne inlogmethoden als vingerafdrucken en gezichtsherkenning na overlijden? Van der Meer: “Bij de eerste generatie toestellen en met name de optische varianten, werkt het inloggen met de vinger van een overledene nog wel eens. Tegenwoordig wordt echter gebruik gemaakt van capacitieve sensoren

Lukt het altijd?

Door de nieuwste technieken zoals ‘full disk encryptie’ kan er sprake zijn van een heel goede beveiliging. Van der Meer: “Als data versleuteld zijn, komen we wel bij de data, maar als je de sleutel niet hebt, kun je het niet zichtbaar maken. Wanneer er sprake is van een defect of een vergeten wachtwoord, is er geen enkele toegang meer tot de originele data. Dat is iets om ook bij leven over na te denken. Hoewel wij vrijwel dezelfde technische mogelijkheden hebben als de politie om bij zulke persoonlijke gegevens te komen, vaak zelfs bij gewiste en verloren gewaande informatie, lukt het [nog] niet in alle gevallen. Wanneer gegevens ontsluiten technisch niet lukt, raad ik aan om het over een jaar nog eens te proberen, want de techniek schrijdt voort.”

waarbij een elektrische spanning wordt gemeten onder je huid en daar wordt een 3D-model van gemaakt. Ook moet je nu vaak binnen 24-48 uur ontgrendelen nadat je dat voor het laatst hebt gedaan (anders moet je weer de toestelcode invoeren) én ook nog met de juiste vinger, het kan zelfs een teen zijn. Bij gezichtsherkenning moet minimaal een oog open zijn en wordt er met infrarood gewerkt, al blijkt uit recent onderzoek dat ook dat soms allemaal is te omzeilen. Het is dus (nog) niet onmogelijk maar het wordt wel steeds lastiger. Dit alles los van het feit of het mag. Uitvaartondernemers krijgen soms de vraag: ik wil niet zelf de hand van een overledene pakken, wilt u hem op dit mobieltje leggen? Maar dat is hetzelfde als inloggen op iemands account en mag dus niet. Want misschien is dat wel iemand met een belang om nog even wat gegevens te wissen van die telefoon.”

IDENTITEITSFRAUDE

Ook op andere manieren ligt misbruik op de loer. Van der Meer: “LinkedIn weet niet dat iemand is overleden en nabestaanden weten vaak niet dat iemand LinkedIn (of Facebook, Twitter, YouTube) heeft gebruikt en onder welke (gebruikers)naam. Je staat gewoon in hun systeem. Datzelfde geldt voor commerciële aanbieders als Zalando of Bol.com. Al die ‘voortlevende’ accounts vormen een risico voor identiteitsfraude. Men kopieert foto's en adresgegevens, maakt een tijdelijk afleveradres, doet een bestelling bij een online webshop en de nabestaanden zitten met een probleem, want de rekening wordt vaak nog aangehouden. Bij leven mag iemand niet inloggen op jouw telefoon of laptop, maar na overlijden worden de nabestaanden hiervan de rechtmatige eigenaar. Je mag als erfgenaam alles met die telefoon doen, zolang die niet aangesloten is op internet. Maar je mag hem ook aan ons geven en vragen om te proberen erin te komen, wij zijn een van de weinigen die daarvoor toestemming hebben.”

COMPUTERVREDEBREUK

“Welke nabestaande mag toegang krijgen tot de inhoud van accounts en wanneer? Dat is belangrijk, omdat het een tijd kan duren voordat bekend is wie de wettelijke erfgenamen zijn. Wie zich voor die tijd toegang verschaft tot telefoons en computers, kan in theorie hem of haar onwelgevallige

informatie wissen of veranderen. Het is juridisch gezien een misdrijf (computervredesbreuk) om zonder toestemming in andermans telefoon of laptop te grasduinen of bijvoorbeeld iets met een account te doen of iemands DigiD te gebruiken. Accounts zijn juridisch eigenlijk nooit overdraagbaar. ‘Geef nooit aan iemand je gebruikersnaam en wachtwoord’ staat dan ook in alle gebruiksvoorwaarden. Want je weet niet wie wat wijzigt in jouw account. ‘Mag ik even jouw telefoon lenen?’ is hetzelfde als de sleutel van je voordeur vragen, aan wie geef je die allemaal?”

TIPS VOOR LEZERS

Voor lezers van PC-Active heeft Van der Meer enkele tips. “Maak een back-up op een externe harde schijf, zorg dat je weet (en je eventuele erfgenamen ook) waar je allemaal lid van bent, dan kan Digitale Nazorg helpen met het opzeggen daarvan. Noteer in ieder geval je lidmaatschappen, want het mag vreemd klinken uit de mond van een digitale rechercheur, het is vaak het beste om dit op een papiertje te noteren. Als je dat op je computer doet en die is versleuteld, dan komt niemand er meer bij. Het gaat vooral om bewustwording. Weet wat je digitaal achterlaat!” ■

WhatsApp

Bij het gebruik van WhatsApp heeft Sander van der Meer een waarschuwing. “Als je het telefoonabonnement opzegt van bijvoorbeeld een overledene waarmee je whatsapppte en het telefoonnummer naar iemand anders gaat, dan verdwijnen alle whatsappjes van jouw telefoon. Tip: laat dit abonnement tenminste 6-8 maanden doorlopen, hetzelfde geldt voor een internetabonnement.”